

เล่ม ๒๗ หน้า ๒๖๓๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๙ มกราคม ๑๒๙

ต้นตอของชนิดสัตว์ สู่สาริทธิบุพพการิ อุดมยถกฤษฏาภินิหารอธิเรกบุณฤทธิ
วิญญัตถษณวิจิตรโสภาภยสงวรพางค์ มหาชโนตตะมางคประณตบาทบงกช
ยุคต ประสิทธิสิถรรพสุภผล อุดมบรมสุขุมาดย์ ทิพยเทพาวตารไพศาล
เกียรติคุณอศุดยพิเศษ สรรพเทพเดส์รานุรักษ์ บูริมศักดิ์สมญาเทพทวา
ราวดี ศรีมหาบุรุษสุคตสมบัติ เสด็จมาเจริญรัตนอศิวโกศต ประพนจปรีชา
มัทธสมาจาร บริบูรณ์คุณสารัสยามภินิหารวรุฒเมกษราชติดก มหาปริวารนา
ยกอนันต มหันตวรฤทธิเดช สรรพพิเศษศรีวิธร บรมชนกาศิครสัมมต
ประสิทธิวิรยศัมโหดมบรมราชสมบัติ นพปฏุตเสถศนคัตราตินันทร ศิริวิรัตน์
ปลัดักษณมหาบรมราชากิเศกภัสสิศ สรรพทศทิสวิชาติไชย สกตมไหศุววิย
มหาสวามินทร์ มเหศวรมหินทรมหารามาริราชวโรตม บรมนารถ
ชาติอาชาวไศรย พุทธาทิไตรวิรัตนสรณารักษ์ อศุดยศักดิ์อรรคนเรศรา
มาธิบดี เมตตากฤษฏาดีศตฤไทย อโนปไมยบุญการ สกตไพศาล
มหาวิษฏาภิเบนทร์ ประเมนทรชรมิกมหาราชาริราช บรมนารถบพิตร
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรง พระราชดำริเห็นว่า พระพินิจธรรม เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญแตก
ฉานใน พระไตรปิฎก เป็น อาจารย์สั่งสอน พระปริยัติธรรม แก่ภิกษุสงฆ์
สามเณร มีความ อุดมามั่นคงใน วัตรปฏิบัติ ทรงคุณธรรม สม่าเสมอ
เป็นผู้รอบรู้ ใน อรรถธรรม สามารถแผ่ขยาย ข้อความตาม เทศโนบาย

วันที่ ๒๙ มกราคม ๑๒๙๙ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๗ หน้า ๒๖๓๔

ให้ชนทั้งหลายผู้ได้ดิบได้ดี แต่เห็นหนทางธรรมปฏิบัติอื่น ก่อตั้ง
เทียมทางโลกกับทางธรรมให้ถากถางกัน อาจที่จะนำมาใช้ในขณะ
ประกอบกิจการทุกอย่าง ให้บังเกิดเป็นประโยชน์อันใหญ่ยิ่ง
เป็นผู้มีวาจาอันน่าฟัง เสียงไพเราะ มีคุณสมบัติอันประเสริฐอยู่หลาย
อย่างหลายประการ เช่นนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
จึงได้ทรงพระกรุณาฯ ยกย่อง ให้ได้รับสมณศักดิ์เลื่อนขึ้นเป็นลำดับ
จนได้เป็น พระราชาคณะผู้ใหญ่ชั้นเจ้าคณะรอง ปกครองสังฆบริษัท
จตุการ พระศาสนาให้ดำเนินมาโดยเรียบร้อย ได้เป็น พระอุปัชฌายาจารย์
ให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตร เป็นอันมาก เป็นที่นับถือแห่งศาสนิกชน
ทั่วไป ในส่วนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรง
นับถือ พระพินิตธรรมว่าเป็น อัจฉริยพรหมจรรย์ ทรงนับถือเสมอ พระ
อาจารย์องค์หนึ่ง แต่ได้ทรงดับโอรสตามแต่จะมีโอกาสในกระต๊อสนคร
ประมอด พระราชาศรัทธา แต่เพิ่มพูนความเข้าพระราชหฤทัยในพระธรรม
ยิ่งขึ้น นับว่าได้บังประโยชน์ให้บังเกิดแก่พระองค์เป็นอันมาก สมควร
ที่จะทรงยกย่องให้ดำรงสมณศักดิ์อันสูงได้

จึงมีพระบรมราชโองการ ดำรัส สั่งให้สถาปนาเลื่อน พระพินิตธรรม
เป็น สมเด็จพระราชาคณะ มีราชทินนามตามจารึกในสุพรรณบัฏว่า
สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ จตุรงคประธานวิสุต พุทธวิมรุขรธรรมวาที คัมภีร์

เล่ม ๒๗ หน้า ๒๖๓๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๙ มกราคม ๑๒๙๕

ญาณ ปิยัตถโกศล วิมตศีลจารวัตร เหมภาวิธบริษัท ประสาท
ธรรมยุกติกคณิศรมหาสังฆนายก สถิตินวัตโสมนัดราชวรวิหาร
พระอารามหลวง มีสมณศักดิ์ ชั้นเจ้าคณะใหญ่ ผู้ช่วยคณะธรรมยุก
ติกนิกาย มีนิตยภัตราคาเดือนละ ๕๐ บาท มีถานานุศักดิ์ควรตั้ง
ถานานุกรมได้ ๑๐ รูป คือ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ สุนทรธรรม
ปฏิญาณธรรตโกศล วิมตญาณมหาสังฆนายก ธรรมยุกติกคณิศราธิบดี
การี มีนิตยภัตราคาเดือนละ ๑๒ บาท ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครู
วินัยธรรม ๑ พระครูวิมตสถิตี ๑ พระครูสถิตฐิตร์คุณ ๑ พระครู
บรรณวัตร ๑ พระครูพัทธกิจ ๑ พระครูสังฆมนตรี ๑ พระครู
สัมฤทธิ์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑ รวม ๑๐ รูป

แต่ทรงพระราชดำริที่ว่า พระธรรมไตรปิฎกจารย์ เป็นเชื้อ พระ
ราชวงศ์ ได้ผนวชใน พระพุทธศาสนา มาหลายพรรษาแล้ว มีความแตก
ฉานใน พระปริยัติธรรม สอบได้ได้เป็น ปริญญา ตั้งแต่ยังเป็น สามเณร
ครั้น เมื่ออายุครบ กำหนดที่ ควร จะอุปสมบท แล้ว ในรัชกาลที่ ๕ ได้
ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้อุปสมบทใน วัดพระศรีรัตน
ศาสดาราม แล้วได้เข้าแปล ประโยค อีก ครั้ง หนึ่ง มีนิตยภัต
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ โปรดให้เป็น พระราชาคณะที่
พระราชาชนูปถัมภ์ แล้วโปรดให้ ไปครอง วัดโมฬีโลกย์ ๗ พรรษา
จนตำแหน่ง เจ้าอาวาส วัดระฆัง อ่างทอง จึง ทรง พระกรุณาโปรดให้ย้าย

วันที่ ๒๙ มกราคม ๑๙๙๙ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๓ หน้า ๒๖๓๖

มาครอง วัด ระฆัง ซึ่ง เป็น ที่ สถิตย์ เดิม พระราชทาน พัด แฉก พันแพร

ภายหลังได้เลื่อน ตำแหน่ง เทพ แด ธรรม ตาม ตำแหน่ง นับ ว่า ได้ ทรง พระ

เมตตา มาก พระธรรม ไตร โลก จารย์ เป็น ผู้ ชำนาญ ทาง เทคโนโลยี มี โภหาร

กตัต เป็น ที่ นำ พะ ทั้ง มี เสียง อัน ดี ขัด ตำนาน อ่อน ประกาศ โพรระ นำ นิยม

เมื่อ ได้รับ พระราชทาน อาราธนา บัชร เป็น เจ้าคณะ มณฑล ตาม พระราชบัญญัติ

ปกครอง คณะสงฆ์ ก็ ได้ ปฏิบัติ จัดการ ตาม ตำแหน่ง นำ ที่ ได้ เรียบ ร้อย

สม่ำเสมอ นับ ว่า ได้ กระทำ คุณ ประ โยชน์ ใน ทาง ทำ นุบำรุง พระศาสนา

แต่ การ ศึกษา อีก ทั้ง ได้ เป็น อุบาสก นาย อาจารย์ กุณบุตร เป็น อัน มาก

เป็นที่ นิยม นับ ถึง แห่ง ศาสนิกบริษัท ทั้ง ศฤหัดถ์ มรรพชิต อัน เป็น

พระราชาของ ผู้ ดำรง สมณศักดิ์ เป็น พระราชาคณะ ผู้ ใหญ่ อัน มี น้อย ตัว

หาได้ โดย ยาก จึง สมควร จะ เพิ่ม สมณศักดิ์ ให้ สูง ยิ่ง ขึ้น

จึง มี พระบรมราชโองการ ดำรัส สั่ง ให้ สถาปนา เถื่อน พระธรรม ไตร

โลก จารย์ เป็น พระราชาคณะ ตำแหน่ง เจ้าคณะ รอง มี นาม ตาม

จารึก ใน สู่ พรหมบัญญัติ พระพิณธรรม มหันตคุณ วิบุตยปรัชญา ณ

ศรี ปัญญาคุณาঙ্গการ วิภุสิต อุตริ ทิศคณิศร บวรสังฆารามคามวาสี สังฆ

นายก สถิตย์ ณ วัด ระฆัง โฆสิตาราม อวมหาวิหาร พระอาราม หลวง

เจ้าคณะ รอง ฝ่าย เหนือ มี นิตยภัตร ราคา เดือน ละ ๓๒ บาท มี ถาษา

นุศักดิ์ ควร ตั้ง ถาษา นุกรม ได้ ๘ รูป คือ พระครู ปลัดสุวัฒน์ ศีลคุณ

วันที่ ๒๙ มกราคม ๑๒๙ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๗ หน้า ๒๖๓๘

ให้พระมหาพ้อม ปริยญ ๗ ประโยค วัดมหาธาตุ เป็นพระธรรมญาณมุนี ที่พระราชทานฯ ไปอยู่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ที่สังฆปาโมกข์ เจ้าคณะใหญ่เมืองพิบูลย์โลก มีนิตยภัตร ราคาเดือน ละ ๒๐ บาท

ให้พระมหาศรี ปริยญ ๕ ประโยค วัดเทพศิรินทราวาศ เป็นพระญาณรักขิต ที่พระราชทานฯ ไปอยู่วัดนิเวศธรรมประวัติ กรุงเก่า มีนิตยภัตร ราคาเดือน ละ ๑๗ บาท

ให้พระครูปรีดีโกศล ปริยญ ๔ ประโยค วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นพระมหานายก พุทธปาฬคนิตถโดยปลาทภิบาล สังกัดสังฆปาโมกข์พระชนมมหาธำวรัถกิจจารี คณะ ธัมมสังฆมนตรีธรรมสมาคมกัจจายน์ ที่พระราชทานฯ ปลัดขวาใน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส มีนิตยภัตร ราคาเดือน ละ ๑๖ บาท

ให้พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร วัดนิเวศธรรมประวัติ กรุงเก่า เป็นพระภิกษุศีลสังวร ที่พระราชทานฯ มีนิตยภัตร ราคา เดือน ละ ๑๒ บาท

ให้เถื่อน พระครูมหาสิทธิการ วัดบ้านแหลม เป็น พระมหาสิทธิการ ที่พระราชทานฯ ไปอยู่วัดอัมพวันเจติยาราม ที่สังฆปาโมกข์ เจ้าคณะใหญ่เมืองสมุทรสงคราม มีนิตยภัตร ราคาเดือน ละ ๑๒ บาท

ขอพระคุณ ทั้งปวง ซึ่งรับราชทินนามเพิ่ม อิศริยยศในครั้ง นี้ จงจิรฐิติกาลเจริญอายุวรรณ สุข พลปฏิภาณ คุณสาร สิริสวัสดิ์ ใน พระพุทธศาสน์ เทอญ